

Отримано: 15.01.2026

Прийнято: 20.02.2026

Опубліковано: 09.04.2026

УДК 330.34:330.13

DOI: 10.30857/2786-5398.2026.1.4

Інна В. Шостак, Галина П. Плисенко

*Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського», Україна*

**ЕКОНОМІЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ ЗРОСТАННЯ ГАЛУЗЕВИХ РИНКІВ:
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА СУЧАСНІ ПІДХОДИ**

У статті досліджено теоретичні засади та сучасні підходи до економічного оцінювання зростання галузевих ринків із урахуванням ESG-факторів. Обґрунтовано, що в умовах глобальних трансформацій та посилення вимог до сталого розвитку традиційні методи оцінювання економічної динаміки потребують доповнення нефінансовими показниками, які відображають екологічні, соціальні та управлінські аспекти діяльності. Визначено роль галузевих ринків як ключового рівня формування конкурентного середовища, інноваційної активності та інвестиційних процесів. Проаналізовано сучасні наукові підходи до інтеграції ESG-факторів у систему економічного аналізу, що дозволяє підвищити точність оцінювання розвитку ринків та їх довгострокової стійкості. Доведено наявність позитивного взаємозв'язку між рівнем впровадження ESG-практик та фінансовими результатами, інноваційною активністю і конкурентоспроможністю підприємств. Особливу увагу приділено проблемам стандартизації ESG-показників і складності їх кількісного вимірювання. Запропоновано використання моделі D-ESG як інноваційного підходу до комплексного оцінювання розвитку галузевих ринків, що поєднує економічні показники зростання з екологічними, соціальними та управлінськими метриками. Охарактеризовано систему показників, яка дозволяє здійснювати бенчмаркінг галузей, оцінювати ефективність використання ресурсів та визначати рівень сталого розвитку. Встановлено, що інтеграція ESG-факторів сприяє формуванню нових конкурентних переваг, підвищенню інвестиційної привабливості та забезпеченню довгострокового економічного зростання.

Ключові слова: економічне зростання; галузеві ринки; ESG-фактори; сталий розвиток; економічне оцінювання; інновації; конкурентоспроможність; D-ESG модель.

Inna V. Shostak, Halyna P. Plysenko

National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute», Ukraine

**ECONOMIC EVALUATION OF THE GROWTH OF INDUSTRY MARKETS:
THEORETICAL FOUNDATIONS AND MODERN APPROACHES**

The article examines the theoretical foundations and modern approaches to the economic evaluation of the growth of industry markets, taking into account ESG factors. It is substantiated that in the context of global transformations and increasing requirements for sustainable development, traditional methods of assessing economic dynamics need to be supplemented with non-financial indicators reflecting environmental, social, and governance aspects of activity. The role of industry markets as a key level for the formation of a competitive environment, innovation activity, and investment processes is determined. Modern scientific approaches to the integration of ESG factors into the system of economic analysis are analyzed, which makes it possible to improve the accuracy of assessing market development and their long-term sustainability. The existence of a positive relationship between the level of ESG practices implementation and financial performance, innovation activity, and competitiveness of enterprises is proven. Special attention is paid to the problems of standardization of ESG indicators and the complexity of their quantitative

measurement. The use of the D-ESG model is proposed as an innovative approach to the comprehensive evaluation of the development of industry markets, combining economic growth indicators with environmental, social, and governance metrics. A system of indicators is characterized, which allows for industry benchmarking, evaluation of resource use efficiency, and determination of the level of sustainable development. It is established that the integration of ESG factors contributes to the formation of new competitive advantages, increases investment attractiveness, and ensures long-term economic growth.

Keywords: *economic growth; industry markets; ESG factors; sustainable development; economic evaluation; innovation; competitiveness; D-ESG model.*

Постановка проблеми. Сучасні дослідження підтверджують, що ESG-фактори стають важливим детермінантом економічного зростання галузевих ринків, оскільки вони впливають на інвестиційну привабливість, інноваційну активність та фінансову стабільність підприємств. Зокрема, емпіричні роботи демонструють позитивний зв'язок між ESG-показниками та ринковою вартістю компаній, а також їхню роль у прогнозуванні економічних тенденцій. Галузеві ринки виступають ключовим рівнем аналізу в системі сучасних економічних досліджень, оскільки саме на їхньому рівні відбувається формування конкурентного середовища, реалізація інвестиційних процесів та трансформація економічних відносин. У межах галузевих ринків концентруються основні процеси створення доданої вартості, впровадження інновацій та забезпечення довгострокової економічної динаміки. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю вдосконалення теоретико-методичних підходів до економічного оцінювання розвитку галузевих ринків із урахуванням ESG-факторів, що дозволяє підвищити точність аналізу економічної динаміки, забезпечити комплексне врахування нефінансових чинників та сформувані ефективні стратегії сталого розвитку в умовах глобальних трансформацій.

Аналіз останніх публікацій. У сучасній економічній науці значна увага приділяється питанням економічного оцінювання розвитку підприємств і галузевих ринків, а також ролі ESG-факторів у забезпеченні сталого розвитку. Так, Ю.Я. Гурський [1] досліджує підходи до економічного оцінювання інструментів економічного захисту підприємств у міжнародному середовищі, акцентуючи увагу на необхідності адаптації оцінювальних механізмів до умов глобалізації та підвищених ризиків зовнішньоекономічної діяльності. А.С. Заніздра [2] розглядає сутність організованих товарних ринків у системі ринкових відносин, визначаючи їх роль у забезпеченні прозорості, ефективності обміну та розвитку конкурентного середовища.

Вагомий внесок у дослідження галузевих ринків зробили В. Лагутін та А. Герасименко [3], які обґрунтовують місце та значення галузевих ринків у сучасній економічній системі, підкреслюючи їх вплив на структурні зміни та економічну динаміку. Питання виходу підприємств на зовнішні ринки досліджують В.І. Рожко та Д.Ю. Татарко [4], які аналізують стратегії інтернаціоналізації та визначають ключові фактори успішної інтеграції вітчизняних підприємств у глобальне економічне середовище. Є.В. Смирнов та Є.Є. Смирнов [5] зосереджують увагу на сучасних моделях економічного зростання підприємств, розкриваючи підходи до оцінювання їх ефективності та фактори забезпечення довгострокового розвитку.

У контексті ESG-досліджень, R. Burgess [6] та ін. аналізують здатність ESG-фреймворків відображати вплив діяльності підприємств на суспільне здоров'я, зокрема в галузі харчової промисловості, акцентуючи увагу на обмеженнях існуючих підходів оцінювання. L. Casanova, A. Miroux та S.B. Shah [7] підкреслюють взаємозв'язок між економічним зростанням та ефективністю впровадження ESG-принципів, доводячи, що для

ринків, що розвиваються, сталий розвиток неможливий без забезпечення економічної динаміки. Дослідження К. Сек та D. Kalmaz [8] присвячене ролі ESG-компонентів (екологічних, управлінських та соціальних) у стимулюванні економічного зростання, інноваційного розвитку та підвищенні інклюзивності економічних систем.

М. Celestin та А. Mishra [9] аналізують вплив ESG-звітності на корпоративну вартість, підкреслюючи значення нефінансових показників у формуванні інвестиційної привабливості підприємств. V. Milovanović [12] та ін. досліджують ESG як фактор конкурентоспроможності у сфері готельного бізнесу, доводячи, що інтеграція ESG-практик формує нові конкурентні переваги. S. Yadav [13] розглядає роль ESG-звітності в умовах Industry 5.0, підкреслюючи її значення для забезпечення сталого розвитку та трансформації бізнес-моделей. Аналіз наукових джерел свідчить про значну увагу дослідників до проблем економічного оцінювання розвитку підприємств і ринків, а також зростаючу роль ESG-факторів. Водночас недостатньо дослідженими залишаються питання інтеграції економічних та ESG-показників у єдину систему оцінювання розвитку галузевих ринків, що зумовлює необхідність подальших досліджень у цьому напрямі.

Метою статті є узагальнення теоретичних засад та аналіз сучасних підходів до економічного оцінювання розвитку галузевих ринків з урахуванням ESG-факторів, а також визначення напрямів їх подальшого вдосконалення.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. Останні наукові дослідження економічного зростання галузевих ринків дедалі більше враховують вплив екологічних, соціальних та управлінських (ESG) факторів, які формують нову парадигму оцінювання ефективності розвитку галузевих ринків. З позицій теорії галузевих ринків, економічне зростання визначається не лише кількісним розширенням виробництва, а й якісними характеристиками структури ринку, рівнем концентрації, інтенсивністю конкуренції та ефективністю взаємодії суб'єктів господарювання. Оцінювання розвитку галузевих ринків потребує комплексного підходу, що враховує як традиційні економічні показники, так і нові детермінанти розвитку. Сучасний етап трансформації галузевих ринків характеризується посиленням впливу глобалізаційних процесів, цифровізації та переходом до моделей сталого розвитку. Це зумовлює необхідність перегляду підходів до економічного оцінювання, зокрема через інтеграцію нефінансових показників, що відображають екологічні, соціальні та управлінські аспекти функціонування ринку. Традиційні підходи до аналізу зростання, що базуються на показниках продуктивності, прибутковості та інвестиційної активності, доповнюються нефінансовими індикаторами, які відображають стійкість та відповідальність бізнесу. Як зазначають Є.В. Смирнов та Є.Є. Смирнов «Переважна більшість аналітичних моделей щодо економічного оцінювання сформована в змістовних межах стратегічно-орієнтованого напрямку на основі використання економетричних моделей і методів фінансового моделювання» [5]. Водночас, за підходом Ю.Я. Гурського «Наявність кількісних та якісних критеріїв оцінювання потребує використання експертних оцінок, що пов'язано із застосування моделей, алгоритмів та методик аналізування» [1].

Важливою особливістю галузевих ринків є їхня неоднорідність за рівнем розвитку, структурою та чутливістю до зовнішніх факторів. Зокрема, галузі з високим рівнем технологічності демонструють більшу адаптивність до інноваційних змін, тоді як традиційні сектори економіки потребують глибших трансформацій для забезпечення конкурентоспроможності. У цьому контексті ESG-фактори виступають не лише як інструмент оцінювання, але й як механізм структурної модернізації галузевих ринків. На думку, В. Лагутіна та А. Герасименко: «Галузевий ринок – це комплекс різноманітних товарних ринків. Досягнення належного ефекту синергії між різними ринками – одне з найважливіших завдань» [3].

Інтеграція ESG-факторів сприяє підвищенню якості економічного зростання. Зокрема, дослідження останніх років демонструють наявність позитивного зв'язку між ESG-показниками та макроекономічною динамікою, включаючи темпи зростання валового внутрішнього продукту, інвестиційну активність і стабільність ринків. Встановлено, що високий рівень екологічної відповідальності та соціальної орієнтованості підприємств сприяє зниженню ризиків і підвищенню довіри з боку інвесторів. Значна увага приділяється впливу ESG-факторів на фінансові результати підприємств та галузей. Емпіричні дослідження підтверджують [6–8], що компанії з високими ESG-рейтингами демонструють більш стабільні фінансові показники, нижчу волатильність доходів і вищу ринкову вартість. Це пояснюється тим, що впровадження сталих практик дозволяє оптимізувати витрати, підвищити ефективність використання ресурсів та мінімізувати негативний вплив зовнішніх факторів.

Окремий напрям досліджень стосується ролі ESG у стимулюванні інноваційного розвитку галузей. Науковці доводять [9, 13], що орієнтація на екологічні та соціальні стандарти стимулює підприємства до впровадження інновацій, зокрема у сфері ресурсозбереження, енергоефективності та цифрових технологій. Це, у свою чергу, сприяє підвищенню конкурентоспроможності галузевих ринків і формуванню довгострокових переваг. Важливим аспектом є також розвиток інфраструктури ESG-даних та аналітичних інструментів. Міжнародні організації наголошують на необхідності підвищення якості та стандартизації ESG-звітності, що забезпечує прозорість і порівнюваність інформації [13]. Розвиток цифрових платформ та аналітичних систем дозволяє більш точно оцінювати вплив ESG-факторів на економічні результати та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Крім того, зростає значення ESG-інвестування як одного з ключових чинників розвитку ринків. Збільшення обсягів інвестицій у сталі проекти свідчить про зміну пріоритетів інвесторів, які дедалі більше орієнтуються не лише на фінансову дохідність, а й на довгострокову стійкість бізнесу. Це сприяє перерозподілу капіталу на користь більш екологічно та соціально відповідальних галузей. Водночас у літературі відзначаються певні проблеми та обмеження. Зокрема, існує проблема неоднорідності ESG-показників, відсутності єдиних стандартів їх оцінювання та складності кількісного вимірювання впливу ESG-факторів на економічне зростання. Це ускладнює порівняльний аналіз та потребує подальшого вдосконалення методичних підходів. Узагальнення наукових джерел підтверджує зростання значущості ESG-факторів у системі економічного оцінювання розвитку галузевих ринків. Поєднання фінансових і нефінансових показників забезпечує комплексніше розуміння функціонування економічних систем та сприяє формуванню ефективних стратегій сталого розвитку.

В останні роки світова економіка зіткнулася з безліччю випробувань та викликів, починаючи від геополітичної фрагментації до технологічних трансформацій. Сьогодні зберігаються різні ризики для короткострокової економічної стабільності та зростання. Всесвітній економічний форум окреслив довгострокові тенденції, які трансформуватимуть світову економіку, а відповідно і галузеві ринки: розвиток глобальної торгівлі; вплив зміни демографічної ситуації на робочу силу; вплив AI (штучного інтелекту) на переосмислення продуктивності [12].

Важливою частиною глобалізованої економіки є міжнародна торгівля. Як зауважує, А. Заніздра «Глобалізація запустила процеси універсалізації та їх об'єднання або консолідацію торговельних майданчиків, що інтегрувала між собою локальні, регіональні, національні та міжнародні біржі. Нині, в умовах світогосподарських зв'язків організовані товарні ринки давно втратили свої національні кордони, перетворюючись у міжнародні ринки» [2]. Крім того, обмін товарами та послугами через кордони сприяв швидкому

розвитку, який спостерігався протягом минулого століття. Однак нині торговельні відносини дедалі більше переплітаються з геополітичною напруженістю, що призводить до фрагментації світової економіки. Фрагментація прискорюється використанням тарифів та протекціоністської політики, які розділяють світову економіку на конкуруючі групи замість єдиної пов'язаної системи. Згідно з даними «Перспектив головних економістів» [13], у 2024 році серед країн G20 зафіксовано суттєве переважання нових протекціоністських заходів над заходами з лібералізації торгівлі: їх кількість перевищила відповідні ініціативи на 2402, тоді як заходів лібералізаційного характеру налічувалося лише 634. Упродовж останніх місяців економічна фрагментація посилюється, зокрема внаслідок запровадження Сполученими Штатами високих тарифів щодо ключових торговельних партнерів, що спричинило ескалацію взаємних торговельних обмежень за принципом «око за око».

У глобальному вимірі спостерігаються суттєві трансформації чисельності населення та демографічної структури. Зокрема, країни Африки та окремі регіони Азії характеризуються високими темпами приросту населення, тоді як для Європи притаманні від'ємні демографічні тенденції. Зазначені демографічні зміни безпосередньо впливають на пропозицію робочої сили, що відображається у зростанні перешкод із забезпеченням підприємств необхідними трудовими ресурсами. Так, відповідно до «Звіту про майбутнє робочих місць 2025» [12], 63% опитаних компаній визначили дефіцит кваліфікованих кадрів як ключову перешкоду для свого розвитку. У розвинених країнах простежується тенденція до старіння населення, що супроводжується виходом значної частини працездатних осіб на пенсію. Водночас у глобальному контексті, особливо в країнах Африки та Азії, відбувається зростання чисельності економічно активного населення, зокрема за рахунок збільшення частки молодих працівників. Крім того, згідно з прогнозами, наведені демографічні зрушення, включаючи старіння населення та скорочення робочої сили у розвинених країнах, у найближчій перспективі виступатимуть вагомим чинником зростання попиту на кваліфіковану робочу силу. Формування ефективних каналів мобільності людського капіталу між розвиненими країнами та країнами з низьким і середнім рівнем доходу є ключовим чинником стимулювання економічного зростання.

Штучний інтелект суттєво впливає на трансформацію як державного, так і приватного секторів економіки. Зокрема, генеративні моделі штучного інтелекту мають потенціал забезпечити приріст річного обсягу світового доходу до 4,4 трлн доларів США до 2040 року. Розвиток генеративного штучного інтелекту зумовлює перегляд традиційних підходів до трактування продуктивності. Якщо раніше продуктивність визначалась як здатність досягати того самого результату з меншими витратами або збільшувати обсяг виробництва за незмінних ресурсів, то в умовах поширення генеративного ШІ акцент зміщується на досягнення якісно вищих результатів за менших витрат. «Штучний інтелект підприємствами використовується часто для швидкого аналізу ринку» [4].

За результатами опитування понад 1000 роботодавців, проведеного в межах «Звіту про майбутнє робочих місць 2025» [12], 86% респондентів очікують, що технології штучного інтелекту та обробки інформації суттєво трансформують їхню діяльність до 2030 року. Крім того, у звіті підкреслюється, що генеративний штучний інтелект сприятиме розвитку базових людських компетенцій, а також розширенню можливостей менш спеціалізованих працівників щодо виконання складніших, зокрема експертних, завдань. Економісти відзначають, що зростання продуктивності є однією з ключових переваг впровадження штучного інтелекту як для бізнесу, так і для ринку праці. Водночас очікується, що позитивний ефект від застосування цих технологій може проявитися швидше порівняно з іншими інноваційними технологічними змінами. Вплив штучного інтелекту може характеризуватися більш високими темпами реалізації, ніж це спостерігалось під час

поширення комп'ютерних технологій. При цьому існує висока ймовірність досягнення відчутних покращень у результативності економічної діяльності.

Глибоке розуміння довгострокових економічних тенденцій є необхідною умовою забезпечення сталого та інклюзивного розвитку. Аналіз відповідних трансформаційних процесів сприяє формуванню ефективної інвестиційної політики, спрямованої на підвищення стійкості глобальної економіки до різноманітних викликів і шоків. Сучасний етап зростання та розвитку галузевих ринків характеризується масштабною структурною трансформацією, у межах якої відбувається перегляд принципів функціонування галузей і секторів економіки, а також формування нових уявлень про майбутню модель зростання в умовах підвищеної стійкості, а саме застосування моделі D-ESG.

Модель D-ESG є інноваційною системою економічного оцінювання, шляхом інтеграції факторів економічного зростання (D), екологічних, соціальних та управлінських факторів (ESG). Ключовими цілями даної моделі є: створення комплексної системи рейтингу галузевих ринків, на основі економічного зростання та ESG-змінних; вимірювання прогресу окремих ринків з одночасним порівнянням (бенчмаркінг); створення зручної та прозорої структури. Розроблена Інститутом ринків, що розвиваються, Корнельського університету в Корнельському бізнес-коледжі Південної Кароліни Джонсона. Ця структура являє собою еволюцію широко визнаної моделі ESG, включаючи додатковий важливий вимір – «D», який надає спосіб вимірювання сталого зростання. (Вибір «D» є посиланням на розвиток.). Структура економічного зростання та ESG (EMI D-ESG), спрямована на те, щоб допомогти ринкам, що розвиваються, досягти сталого розвитку шляхом балансування економічного зростання з принципами ESG. Зростання (D) розглядається як головна мета економічної діяльності і є актуальним та пріоритетним в порівнянні з суспільними вимогами щодо екологічних, соціальних та управлінських (ESG) цілей [7].

Модель D-ESG є поєднанням економічних показників зростання (D) з екологічними, соціальними та управлінськими (ESG) параметрами, забезпечуючи комплексну оцінку розвитку галузевих ринків. Економічне оцінювання буде включати метрики показників динаміки, які дозволяють визначити довгостроковий розвиток та передбачає використання системи кількісних показників, які відображають як економічне зростання (економічну результативність), так і екологічні, соціальні та управлінські аспекти діяльності. Для оцінки результативності та динаміки розвитку бізнесу використовують такі економічні метрики: темп зростання валової доданої вартості (GVA Growth Rate); рентабельність активів (ROA); рентабельність капіталу (ROE); продуктивність праці; інвестиції в інновації (% до доходу). Зокрема, темп зростання валової доданої вартості характеризує розширення економічної активності, тоді як показники рентабельності активів і капіталу (ROA, ROE) демонструють ефективність використання ресурсів. Продуктивність праці визначає рівень ефективності використання трудових ресурсів, а інвестиції в інновації свідчать про здатність підприємства до довгострокового розвитку та підвищення конкурентоспроможності.

Екологічні метрики спрямовані на оцінку впливу діяльності на навколишнє середовище, та можуть включати наступні показники: обсяг викидів CO₂ (тонн на одиницю продукції); енергоємність виробництва (кВт·год/од.); частка використання відновлюваних джерел енергії (%); рівень утилізації відходів (%); водоспоживання на одиницю продукції. Обсяг викидів CO₂ є ключовим індикатором екологічного навантаження, тоді як енергоємність виробництва відображає ефективність використання енергетичних ресурсів. Частка відновлюваних джерел енергії характеризує рівень переходу до сталих енергетичних моделей, а показники утилізації відходів і водоспоживання дозволяють оцінити раціональність використання природних ресурсів.

Соціальні метрики відображають вплив підприємства на людський капітал та суспільство загалом і складаються з рівня зайнятості / створення робочих місць; індексу задоволеності працівників; коефіцієнта плинності кадрів; частки інвестицій у навчання персоналу; показників виробничого травматизму. Рівень зайнятості та створення робочих місць характеризують внесок у соціально-економічний розвиток, тоді як індекс задоволеності працівників і коефіцієнт плинності кадрів дозволяють оцінити якість внутрішнього середовища організації. Інвестиції в навчання персоналу свідчать про розвиток людського потенціалу, а показники травматизму – про рівень безпеки праці.

Управлінські метрики (governance) визначають якість корпоративного управління та прозорість діяльності і можуть бути представлені: рівнем прозорості звітності (ESG disclosure index); часткою незалежних членів ради директорів (%); якістю корпоративного управління (Governance Score); рівнем дотримання регуляторних вимог. Рівень розкриття ESG-інформації характеризує відкритість компанії перед стейкхолдерами, тоді як частка незалежних членів ради директорів відображає ступінь незалежності управлінських рішень. Наявність антикорупційної політики та дотримання регуляторних вимог свідчать про етичність і законність діяльності, а інтегральні показники якості управління дозволяють узагальнити ефективність управлінських процесів.

Особливе значення мають інтегровані метрики, які поєднують показники економічного зростання та ESG-параметри: ESG-індекс ефективності (узагальнений показник E, S, G); темп сталого зростання (Sustainable Growth Rate (SGR)); викиди CO₂ на одиницю доходу (Carbon Intensity of Revenue); рентабельність інвестицій з урахуванням ESG-факторів (ESG-adjusted ROI); додана вартість на одиницю екологічного впливу (Value Added per Environmental Impact Unit). Наприклад, показник ESG-adjusted ROI враховує вплив екологічних і соціальних факторів на інвестиційну ефективність, а вуглецева інтенсивність доходу відображає співвідношення між обсягом викидів і фінансовими результатами. Показник сталого зростання (SGR) характеризує здатність підприємства розвиватися без порушення фінансової стабільності, тоді як співвідношення доданої вартості до екологічного впливу дозволяє оцінити ефективність створення економічної цінності з урахуванням екологічних обмежень. Використання системи зазначених метрик забезпечує комплексне економічне оцінювання розвитку галузевих ринків, сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень та формуванню стратегії сталого розвитку.

Модель D-ESG знаходить своє відображення у конкретних секторах економіки, де специфіка діяльності визначає набір ключових метрик. Наприклад, у банківському секторі (Green Banking) акцент зміщується на відповідальне кредитування, тоді як у готельній індустрії на ресурсоефективність та інклюзивність [10]. Дослідження показують, що в харчовій промисловості існуючі рамки ESG часто не повністю охоплюють аспекти впливу на здоров'я населення та соціальну рівність, що створює простір для вдосконалення через модель D-ESG. Великі видобувні та агропромислові компанії мають можливість інтегрувати принципи ESG у роботу з дрібними фермерами та місцевими громадами, що відображається у соціальних метриках моделі [6]. Важливу роль у впровадженні D-ESG відіграють професійні спільноти, зокрема бухгалтери з управління витратами (Cost and Management Accountants, CMAs). Вони стають «вартовими вартості», інтегруючи нефінансові показники (емісії, водоспоживання) у фінансові звіти та стратегічне планування. Використання Business Growth Matrix (BGM) у поєднанні з ESG дозволяє ідентифікувати «зелених інноваторів» – підрозділи з високим потенціалом зростання та низьким екологічним слідом [7]. Використання системи зазначених метрик забезпечує комплексне економічне оцінювання розвитку галузевих ринків, сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень та формуванню стратегії сталого розвитку. Завдяки цій моделі галузеві ринки отримують

прозору та об'єктивну систему координат для порівняльного аналізу (бенчмаркінгу), що дозволяє виявляти лідерів не лише за обсягами виробництва, а й за рівнем системної стійкості. Це створює надійну базу для інвесторів, регуляторів та бізнес-лідерів, які прагнуть знайти оптимальний баланс між фінансовою результативністю та відповідальним впливом на навколишнє середовище і суспільство, забезпечуючи життєздатність галузі в довгостроковій перспективі.

Застосування моделі D-ESG на рівні галузевих ринків перетворює її з інструменту корпоративної звітності на потужний механізм стратегічного аналізу та галузевого бенчмаркінгу. Агрегування зазначених метрик дозволяє не лише ідентифікувати лідерів сталого зростання всередині конкретного сектора, а й порівнювати цілі галузі за їхньою здатністю генерувати додану вартість без надмірного навантаження на екологію та соціальну сферу. У контексті ринків, що розвиваються, такий підхід стає основою для формування прозорих галузевих рейтингів, які допомагають інвесторам мінімізувати ризики, а державним інституціям розробляти точкові стимули для модернізації пріоритетних сегментів економіки. У підсумку, інтеграція фактору «D» у класичну ESG-парадигму забезпечує галузевим ринкам життєздатну траєкторію розвитку, де економічна експансія стає не антагоністом, а головним драйвером впровадження високих етичних та екологічних стандартів.

Висновки. ESG-фактори відіграють ключову роль у формуванні економічного зростання галузевих ринків. Встановлено, що ESG-показники впливають на продуктивність, інноваційну активність та фінансову стабільність підприємств, а також можуть використовуватися як інструмент прогнозування економічної динаміки. Крім того, впровадження ESG-практик сприяє підвищенню інвестиційної привабливості та формуванню довгострокових конкурентних переваг. Інтеграція ESG-підходу в аналіз галузевих ринків дозволяє розширити межі традиційного економічного оцінювання, забезпечуючи врахування довгострокових ризиків, соціальних ефектів та екологічних обмежень. Це особливо актуально в умовах зростаючої нестабільності глобального економічного середовища, де конкурентні переваги формуються не лише на основі фінансових результатів, а й через здатність до сталого розвитку. Галузеві ринки слід розглядати як комплексні економічні системи, у межах яких поєднуються процеси економічного зростання, структурних змін та впровадження ESG-принципів. Такий підхід створює методологічну основу для розробки інтегрованих моделей економічного оцінювання, зокрема моделі D-ESG, що забезпечує більш глибоке та обґрунтоване розуміння розвитку сучасних ринкових систем.

References

Література

1. Hurskyi, Yu. Ya. (2024). Ekonomichne otsiniuvannia instrumentiv ekonomichnoho zakhystu pidpriemstv v umovakh mizhnarodnoi diialnosti [Economic evaluation of instruments of economic protection of enterprises in conditions of international activity]. <i>Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnika". Seriya: Problemy ekonomiky ta upravlinnia</i>, 8(1), 11–21. DOI: https://doi.org/10.23939/semi2024.01.011 [in Ukrainian]. 2. Zanizdra, A. S. (2024). Orhanizovani tovarni rynky u systemi rynkovykh vidnosyn [Organized commodity markets in the system of market relations]. <i>Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia</i>, (2), 83–87. DOI: https://doi.org/10.32782/easterneurope.43-13	1. Гурський Ю. Я. Економічне оцінювання інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності. <i>Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: Проблеми економіки та управління</i>. 2024. Т. 8, № 1. С. 11–21. DOI: https://doi.org/10.23939/semi2024.01.011. 2. Заніздра А. С. Організовані товарні ринки у системі ринкових відносин. <i>Східна Європа: економіка, бізнес та управління</i>. 2024. Вип. 2. С. 83–87. DOI: https://doi.org/10.32782/easterneurope.43-

[in Ukrainian].

3. Lahutin, V., & Herasymenko, A. (2019). Haluzevi rynky v ekonomichnii systemi XXI stolittia [Industry markets in the economic system of the XXI century]. *Visnyk KNUTE – Herald Kyiv State University of Trade and Economics*, (3), 5–15. DOI: [http://doi.org/10.31617/visnik.knute.2019\(125\)01](http://doi.org/10.31617/visnik.knute.2019(125)01) [in Ukrainian].

4. Rozhko, V. I., & Tatarko, D. Yu. (2023). Stratehii vykhodu na zovnishni rynky vitchyznianymy pidpriemstvamy [Strategies for entering foreign markets by domestic enterprises]. *Sotsialna ekonomika – Social Economics*, (66), 150–158, DOI: <https://doi.org/10.26565/2524-2547-2023-66-14> [in Ukrainian].

5. Smyrnov, Ye. V., & Smyrnov, Ye. Ye. (2024). Ekonomichne zrostannia pidpriemstva: suchasni modeli ta dosvid otsiniuvannia [Economic growth of the enterprise: modern models and evaluation experience]. *Stratehii ekonomichnoho rozvytku Ukrainy*, 54, 145–160. DOI: <https://doi.org/10.33111/sedu.2024.54.145.160> [in Ukrainian].

6. Burgess, R., Chen, K., Kim, S. J., Dharia, N., Lin, C., Srebotnjak, T., Grierson, L., Freudenberg, N., Esty, D. C., & Ransome, Y. (2025). Do ESG frameworks capture corporate health impacts? An analysis of the food and beverage industry. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 23(1), 30. DOI: <https://doi.org/10.3390/ijerph23010030>.

7. Casanova, L., Miroux, A., & Shah, S. B. (2023). For emerging markets, ESG will not work without economic growth. *Nikkei Asia*, August 7. URL: <https://asia.nikkei.com/opinion/for-emerging-markets-esg-will-not-work-without-economic-growth>.

8. Cek, K., & Kalmaz, D. (2025). Innovation, governance, inclusion: ESG pillars powering economic growth. *Financial Innovation*, (14), 139. DOI: <https://doi.org/10.1186/s13731-025-00606-5>.

9. Celestin, M., & Mishra, A. (2025). The future of sustainability reporting: How ESG metrics are reshaping corporate valuation. *Journal of Operational Marketing Management*. URL: <https://managementjournals.advancedresearchpublications.com/>

13.

3. Лагутін В., Герасименко А. Галузеві ринки в економічній системі XXI століття. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2019. № 3. С. 5–15. DOI: [http://doi.org/10.31617/visnik.knute.2019\(125\)01](http://doi.org/10.31617/visnik.knute.2019(125)01).

4. Рожко В. І., Татарко Д. Ю. Стратегії виходу на зовнішні ринки вітчизняними підприємствами. *Соціальна економіка*. 2023. Вип. 66. С. 150–158. DOI: <https://doi.org/10.26565/2524-2547-2023-66-14>.

5. Смирнов Є. В., Смирнов Є. Є. Економічне зростання підприємства: сучасні моделі та досвід оцінювання. *Стратегія економічного розвитку України*. 2024. Вип. 54. С. 145–160. DOI: <https://doi.org/10.33111/sedu.2024.54.145.160>.

6. Burgess R., Chen K., Kim S. (J.), Dharia N., Lin C., Srebotnjak T., Grierson L., Freudenberg N., Esty D. C., Ransome Y. Do ESG Frameworks Capture Corporate Health Impacts? An Analysis of the Food and Beverage Industry. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2025. Vol. 23, No. 1. Art. 30. DOI: <https://doi.org/10.3390/ijerph23010030>.

7. Casanova L., Miroux A., Shah S. B. For emerging markets, ESG will not work without economic growth. *Nikkei Asia*. 2023, August 7. URL: <https://asia.nikkei.com/opinion/for-emerging-markets-esg-will-not-work-without-economic-growth>.

8. Cek K., Kalmaz D. Innovation, governance, inclusion: ESG pillars powering economic growth. *Financial Innovation*. 2025. Vol. 14. Art. 139. DOI: <https://doi.org/10.1186/s13731-025-00606-5>.

9. Celestin M., Mishra A. The future of sustainability reporting: How ESG metrics are reshaping corporate valuation. *Journal of Operational Marketing Management*. 2025. URL: <https://managementjournals.advancedresearchpublications.com/>

10. Milovanović, V., Paunović, M., Lazović, S., & Moradi, A. (2025). Hotel ESG performance: A new competitive arena. *Hotel and Tourism Management*. DOI: <https://doi.org/10.5937/menhottur2500019M>.
11. Yadav, S. (2025). ESG reporting and sustainable development in Industry 5.0. *Sustainable Development*. DOI: <https://doi.org/10.1002/sd.3306>.
12. World Economic Forum (2025). The Future of Jobs Report 2025. Geneva: World Economic Forum. URL: https://reports.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_Report_2025.pdf.
13. World Economic Forum (2025, January). Chief Economists Outlook: January 2025. URL: <https://www.weforum.org/publications/chief-economists-outlook-january-2025/>
14. ESG research unveiled (2025). *Cogent Business & Management*. DOI: <https://doi.org/10.1080/23311975.2025.2538711>.
15. IntechOpen (2025). Green innovation and digital ESG integration. DOI: <https://doi.org/10.5772/intechopen.1013159>.
10. Milovanović V., Paunović M., Lazović S., Moradi A. P Hotel ESG performance: A new competitive arena. *Hotel and Tourism Management*. 2025. DOI: <https://doi.org/10.5937/menhottur2500019M>.
11. Yadav S. ESG reporting and sustainable development in Industry 5.0. *Sustainable Development*. 2025. DOI: <https://doi.org/10.1002/sd.3306>.
12. The Future of Jobs Report 2025. Geneva: World Economic Forum, 2025. URL: https://reports.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_Report_2025.pdf.
13. Chief Economists Outlook: January 2025. *World Economic Forum*. 2025, January. URL: <https://www.weforum.org/publications/chief-economists-outlook-january-2025/>
14. ESG research unveiled. 2025. *Cogent Business & Management*. DOI: <https://doi.org/10.1080/23311975.2025.2538711>.
15. Green innovation and digital ESG integration. *IntechOpen*. 2025. DOI: <https://doi.org/10.5772/intechopen.1013159>.